

2 THETA

Vydavatelství odborné literatury

Ing. Václav Helán – 2 THETA
Jasná 307, 735 62 Český Těšín, CZ
e-mail: vaclav.helan@2theta.cz, 2theta@2theta.cz

Tel/Fax: 558 732 122, mobil: 602 720 747
www.2theta.cz

VZORKOVÁNÍ II - Životní prostředí

Kompletní specifikace

Autoři:

Bohumil Kotlík, Jan Langhans,
Pavel Bernáth a kol.

- Kniha se snaží vystihnout problematiku životního prostředí v celé šíři. Zabývá se vzorkováním ovzduší, vody, půdy a odpadů, ale také vzorkováním při haváriích. Zvláštní kapitoly jsou věnovány vzorkování pro mikrobiologické a radiologické rozbory.

Parametry

Vazba: Pevná bez přebalu lesklá

Jazyk: Čeština

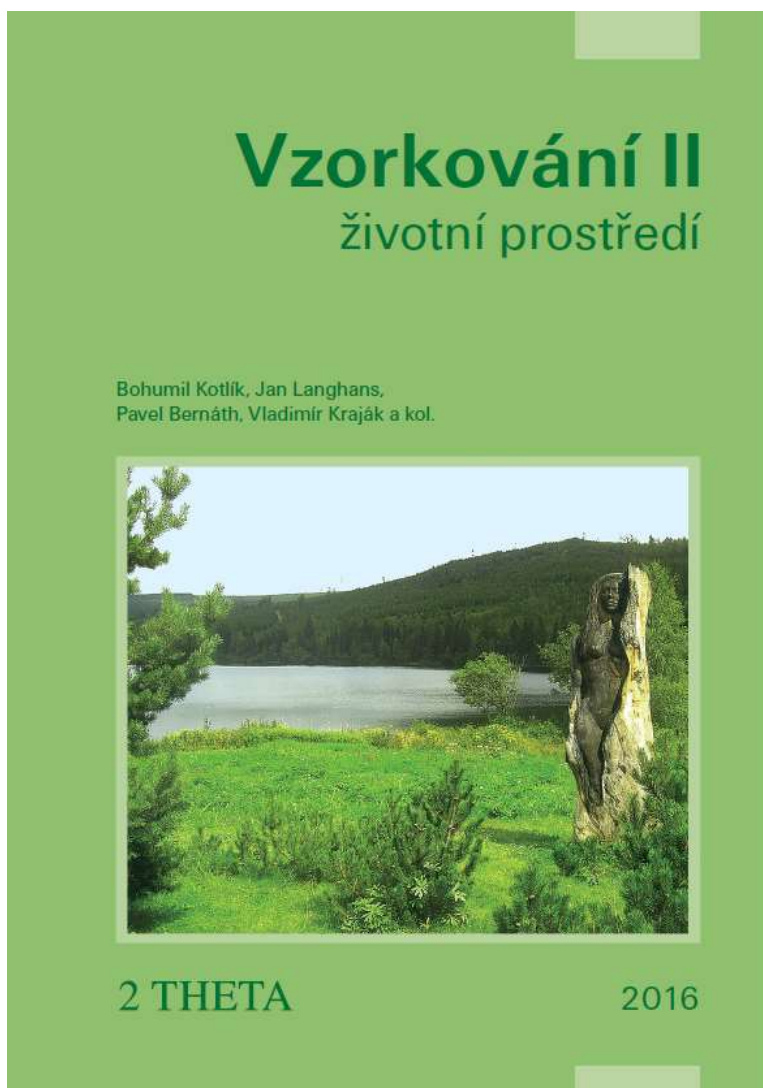
Počet stran: 400

Rok vydání: 2016

Formát: 171,0x245,0x27,0mm

Nakladatelství: Ing. Václav Helán-2 THETA

ISBN: 978-80-86380-81-0

OBSAH

Předmluva – návod k použití	9
1 Obecné zásady vzorkování.....	11
1.1 Základní termíny z oblasti vzorkování a jejich definice	11
1.1.1 Plán nebo program vzorkování?	23
1.2 Tvorba plánu vzorkování.....	24
1.3 Řízení kvality vzorkování.....	25
1.3.1 Zabezpečení kvality	27
1.3.2 Kontrola kvality	29
2 Vzorkování v oblasti životního prostředí	33
2.1 Dopady chybného vzorkování	33
2.2 Důvody podcenění úlohy vzorkování v minulosti.....	35
2.3 Současný stav vzorkování	35
2.4 Příklady zajištění péče státu o kvalitu životního prostředí	36
3 Vzorkování ovzduší.....	39
3.1 Hlavní zásady vzorkování ovzduší.....	39
3.1.1 Základní pojmy	40
3.1.2 Zásady kvalitního vzorkování	41
3.1.3 Vzorkovací – odběrové systémy	45
3.1.4 Naměřené hodnoty	45
3.1.5 Zkoušení způsobilosti (mezilaboratorní porovnávací zkoušky)	46
3.2 Vzorkování odpadních plynů	47
3.2.1 Postupy používané při měření emisí anorganických plynných látek	49
3.2.2 Měření průtoku odpadního plynu potrubím	51
3.2.3 Vzorkování odpadního plynu	62
3.2.4 Vzorkovací trať a její součásti	64
3.2.5 Metody vzorkování těkavých organických látek.....	73
3.2.6 Vzorkování aerosolových částic	78
3.3 Vzorkování venkovního ovzduší - obecná rovina, „ad-hoc“ projekty.....	91
3.3.1 Výběr reprezentativního místa/representativních míst pro vzorkování	95
3.3.2 Plán vzorkování	96
3.3.3 Analytické postupy.....	97
3.3.4 Měření kvality ovzduší	98
3.3.5 Vyhodnocení	98
3.4 Vzorkování venkovního ovzduší – stacionární – staniční sítě.....	104
3.4.1 Požadavky na výběr míst pro vzorkování venkovního ovzduší stanovené právním předpisem	106
3.4.2 Standardně sledované látky.....	109
3.4.3 Používané metody vzorkování – měření kvality venkovního ovzduší.....	112
3.4.4 Referenční metody pro stacionární měření a vzorkování škodlivin ve venkovním ovzduší /příloha č. 6. Vyhlášky č. 330/2012 Sb.....	112
3.4.5 Staniční vzorkování venkovního ovzduší v praxi	114
3.4.6 Informace o znečištění.....	115

3.5	Vnitřní ovzduší	118
3.5.1	Legislativní rámec.....	118
3.5.2	Stručný souhrn používaných principů odběru vzorku ovzduší	119
3.5.3	Vzorkování vnitřního ovzduší	121
3.5.4	Specifika vnitřního ovzduší	124
3.5.5	Vzorkování azbestových respirabilních vláken	125
3.5.6	Příklady znečištění vnitřního prostředí	136
3.6	Vzorkování ovzduší v pracovním prostředí.....	142
3.6.1	Cíl vzorkování ovzduší na pracovištích.....	142
3.6.2	Předmět odběru ovzduší na pracovišti, základní vlastnosti.....	142
3.6.3	Termíny a definice.....	142
3.6.4	Postup vzorkování, odběrová zařízení	143
3.6.5	Postup odběru vzorku	151
3.6.6	Protokol o odběru vzorků (příloha).....	152
3.6.7	Manipulace se vzorkem	153
3.6.8	Bezpečnost práce	154
3.7	Vzorkování půdního vzduchu - atmogeochemický průzkum.....	155
3.7.1	Praktické provedení odběru vzorku	158
3.7.2	Geologické faktory	158
3.7.3	Metody pro aktivní vzorkování půdního vzduchu	158
3.7.4	Chyby při vzorkování půdního vzduchu	162
3.8	Vzorkování pachových látek	163
3.8.1	Obecné základní pojmy.....	164
3.8.2	Specifika pachových látek	165
3.8.3	Materiály pro vzorkování pachových látek	168
3.8.4	Testování vzorkovnic (odběrných vaků a nádob)	168
3.8.5	Čištění a opakované použití některých nástrojů a zařízení.....	169
3.8.6	Vzorkování pachových látek	169
3.8.7	Typy zdrojů.....	170
3.8.8	Metody vzorkování	171
3.8.9	Předředění vzorku	172
3.8.10	Výběr měřicího místa	173
3.8.11	Transport a skladování vzorků	185
4	Vzorkování vod	189
4.1	Voda v životním prostředí.....	189
4.2	Vzorkování povrchových vod.....	190
4.2.1	Odběry vzorků vody z vodních toků a nádrží	190
4.2.2	Odběr vzorků dnových sedimentů.....	199
4.2.3	Vzorkování biologického materiálu v povrchových vodách.....	208
4.2.4	Odběr vzorků mořské vody	218
4.3	Vzorkování vod ke koupání.....	222
4.3.1	Druhy míst ke koupání	222

4.3.2	Terminologie, definice, pojmy	223
4.3.3	Odběr a uchování vzorků vod ke koupání.....	224
4.4	Vzorkování pitné vody	231
4.4.1	Program odběru vzorku dle cíle odběru	232
4.4.2	Místo odběru dle účelu vzorkování.....	233
4.4.3	Vzorkovnice.....	234
4.4.4	Čištění, dezinfekce a proplach před odběrem	235
4.4.5	Analýza vzorků na místě.....	236
4.4.6	Odběr vzorků.....	236
4.4.7	Identifikace vzorků, záznamy z odběru, dokumentace postupu odběru.....	238
4.4.8	Řízení kvality vzorků vod	238
4.4.9	Souhrnný postup odběru	239
4.5	Vzorkování podzemních vod.....	239
4.5.1	Prostředí výskytu podzemní vody.....	240
4.5.2	Program vzorkování, plán odběru vzorků	243
4.5.3	Technické prostředky a vybavení, vhodné metody odběru.....	245
4.5.4	Postup a měření při odběru	251
4.5.5	Bezpečnost při vzorkování	252
4.5.6	Diskuze	252
4.6	Vzorkování odpadních vod	253
4.6.1	Program odběru vzorku	254
4.6.2	Technické vybavení	258
4.6.3	Podmínky odběru a měření při odběru	260
4.6.4	Manipulace se vzorky.....	260
4.6.5	Záznamy	262
4.6.6	Řízení kvality	263
4.6.7	Bezpečnost práce	264
4.7	Automatické vzorkovače vod, pojízdné vzorkovací laboratoře	265
4.7.1	Historie vzniku automatických vzorkovačů.....	265
4.7.2	Popis.....	266
4.7.3	Základní rozdělení přístrojů	266
4.7.4	Druhy automatických vzorkovačů.....	268
4.7.5	Režimy odběru vzorků.....	270
4.7.6	Pojízdné vzorkovací laboratoře.....	271
5	Vzorkování půd	279
5.1	Cíle vzorkování půd.....	280
5.2	Legislativa pro vzorkování půd	281
5.3	Koncepční modely	282
5.4	Plány odběru vzorků	283
5.4.1	Základní vzorkovací schéma (počet a rozmístění vzorků v zájmovém území nebo na ploše) ...	284
5.4.2	Vzorkovací schéma na odběrové lokalitě (počet a rozmístění individuálních vzorků pro směsný vzorek)	288

5.4.3	Typ vzorku (porušený - neporušený)	289
5.4.4	Vzorkovací zařízení a způsob jeho použití	289
5.4.5	Hloubka odběru	290
5.4.6	Hmotnost vzorku.....	292
5.4.7	Čas a perioda vzorkování	292
5.4.8	Balení, uchovávání, dokumentace a přeprava vzorků	292
5.4.9	Příklad – vzorkování pískovišť a hřišť	293
6	Vzorkování odpadů	299
6.1	Legislativní a metodický rámec ke vzorkování odpadů	300
6.2	Program vzorkování (zkoušení)	301
6.3	Příprava a zpracování plánu vzorkování	304
6.4	Odběr vzorku a nakládání se vzorkem	305
6.4.1	Přípravná část.....	305
6.4.2	Odběr vzorku a příprava laboratorního vzorku	306
6.4.3	Nakládání se vzorkem	306
6.5	Dokumentace odběru vzorku	306
6.6	Řízení kvality	306
6.6.1	QA – zabezpečení kvality	306
6.6.2	QC – kontrola kvality.....	307
6.7	Bezpečnost práce.....	307
6.8	Příklady vzorkování odpadů.....	308
6.8.1	Charakterizace odpadů	308
6.8.2	Posouzení shody	308
6.8.3	Ověření na místě	309
7	Vzorkování při mimořádných událostech s únikem nebezpečných chemických látek	311
7.1	Charakteristika a hlavní cíle	311
7.2	Bezpečnostní opatření.....	313
7.3	Zabezpečení vzorkování výjezdových skupin.....	313
7.3.1	Obecný postup	313
7.3.2	Plán odběru vzorků	314
7.3.3	Způsoby odběru vzorků.....	315
7.3.4	Vzorkovnice a jejich označování	315
7.3.5	Doprava a uchovávání vzorků	318
7.4	Stručný přehled používaných postupů a zařízení	319
7.4.1	Vzorkování ovzduší	319
7.4.2	Vzorkování kapalin	321
7.4.3	Vzorkování pevných látek	323
8	Vzorkování pro mikrobiologické rozbory	327
8.1	Ovzduší	327
8.1.1	Metody vzorkování ovzduší	329
8.1.2	Vzorkovače ovzduší.....	334
8.1.3	Právní rámec vzorkování a limity mikrobiologické kontaminace ovzduší	337

8.1.4 Požadavky na program vzorkování a odběrový protokol	341
8.2 Biologicky rozložitelné odpady, upravený odpad a další podobné matrice	343
8.2.1 Aseptické odběry vzorků	344
8.2.2 Uchování a přeprava vzorků	346
8.2.3 Kontrola kvality	348
8.2.4 Právní rámec vzorkování a limity mikrobiologické kontaminace	348
8.3 Půda	355
8.4 Odpady	358
8.5 Venkovní hrací plochy	359
9 Vzorkování pro radiologické rozборы	369
9.1 Metody analýzy radioaktivních látek	369
9.2 Radioaktivní kontaminace životního prostředí	370
9.3 Státní kontrola radioaktivní kontaminace	371
9.4 Vzorkování a analýza pro kontrolu životního prostředí	372
9.4.1 Analýza vzorků ovzduší	372
9.4.2 Analýza vzorků mokrého a suchého spadu	373
9.4.3 Analýza vzorků vody	373
9.4.4 Analýza vzorků půdy	374
9.4.5 Analýza vzorků rostlin	374
9.4.6 Analýza vzorků potravin	375
Autorský rejstřík	377
O Autorech	379
Věcný rejstřík	389
Sponzoři, inzerce	397